

Bu sayfa Őu linkten yazdırılmıŐtır: [<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/kutubun-manasi>]

Tasavvufi Meseleler

Soru

Kutubun Manası

Kutub makamında olan evliyanın özellikleri nelerdir?

Cevap

KUTUB, aslen değirmen taŐının miline verilen addır. Tasavvufta, evrenin manevi yönetiminden sorumlu veliler hükümetinin başkanı. Mutasavvıflara göre değirmen taŐı milin çevresinde döndüğü gibi bütün evren de kendisinin çevresinde döndüğü için veliler başkanına kutub denilmiŐtir. Herhangi bir sıfatla birlikte kullanılmadığında kutub kelimesi bu başkanı dile getirmekle birlikte, birden çok kutubdan söz etmek mümkün olduğundan Kutub yerine Kutbu'l-Aktab (Kutublar Kutbu) deyimi kullanılır. Kutub'a, kendisine sığınanlara yardım eden anlamında Gavs ya da Gavsu'l-Azam da denir. Kutub, varlığın yaratılıŐ nedeni olan Muhammedî hakikatin (Hakikat-ı Muhammediye) kendisinde tecelli ettiği kiŐidir. Velilięin son ve en yüksek makamı olan kutubluğa kiŐi kendi çaba ve çalıŐması ile değil, ancak Allah'ın baęıŐı, vergisi sonucu gelebilir. Kutubluk makamının Kutbu'l-İrŐad ve Kutbu'l-Aktab ya da Kutbu'l-Vücut denilen iki çeŐidi vardır. Kutbu'l İrŐad, nübüvvet (peygamberlik) kurumunun iç yüzünü (batın); Kutbu'l Vücut ise son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s)'in iç yüzünü temsil eder. İrŐad kutubları nebiler gibi çok olabilir; fakat Vücut Kutbu her dönemde ancak bir tane bulunabilir. Tasavvufi kitaplarla mutasavvıflar arasında sık kullanılan Aktab-ı Erbaa (Dört Kutub) deyimi genellikle Abdülkadir Geylani, Ahmet Rufai, Ahmet Bedevi ve İbrahim Desuki'yi dile getirir. Bazan Ebu'l-Hasan eŐ-Őazili, İbrahim Desuki yerine dördüncü kutub olarak anılır. Mevlana Celaleddin Rumi, Hacı BektaŐ Veli, Hacı Bayram Veli ve Őeyh Őaban Veli de Anadolu'nun dört kutbu kabul edilir. Kutb'un başında bulunduğu Ricalu'l-Gayb (Gayb Erenleri), Merdan-ı Huda, Merdan-ı Gayb ve Hükümet-i Sufiye (Mutasavvıflar hükümeti) gibi adlarla anılan veliler düzeninde Kutub'un sağ ve solunda İmaman denilen iki imam yeralır. Kutub'un sağında yeralan imam (İmam-ı Yemin), Meleket aleminin iŐleri ile; sol yanında yeralan imam (İmam-ı Yesar) ise Mülk

---

aleminin işlerine bakar. Sağdaki imam, Kutub'un hükümlerine; soldaki imam, Kutub'un hakikatine mazhardır. Kutub öldüğü zaman yerine soldaki İmam geçer. Halk arasında daha çok Üçler olarak anıları Kutub ve İmaman'ın altında yeryüzünün dört yönünü yöneten Evtad-ı Erbaa (Dört Direk), daha aşağılarda ise yedi iklimi yöneten Yediler (Abdal, Ahyar), halka yardım eden Kırklar (Nüceba) ve insanları gözetleyip denetleyen Üçyüzler (Nükeba) bulunur.

(Şamil İslam Ansiklopedisinden alınmıştır)

Not: Kutub gibi makamlara gelen evliyaların kimler olduğu çok açık ve herkesin bileceği kimseler olmadıkları için bu gibi makam sahiblerine ricalul gayb, yani gayb adamları, kim olduğu bilinmeyen adamlar denir.

-